

Research Article

Occupational Burnout and Its Relationship with the General Health of Emergency Medical Technicians in Kashan

Hasan Rahmani¹ , Faezeh Asgari² , Abed Asgari³ , Habiballah Rahimi⁴ , Leila Ghanbari-Afra^{5*}

¹ Assistant Professor of Environmental Health Engineering, School of Health, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

² MSc of Environmental health engineering, Trauma Research Center, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

³ Department of Internal-Surgical Nursing, Faculty of Nursing and midwifery, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

⁴ Assistant Professor of Epidemiology, Department of Epidemiology and Biostatistics, School of Health, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran

⁵ Assistant Professor, Department of Critical Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

* **Corresponding author:** Leila Ghanbari-Afra, Assistant Professor, Department of Critical Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran. Email: ghanbari.afra91@yahoo.com

DOI: [10.61882/jams.28.4.301](https://doi.org/10.61882/jams.28.4.301)

How to Cite this Article:

Rahmani H, Asgari F, Asgari A, Rahimi H, Ghanbari-Afra L. Occupational Burnout and Its Relationship with the General Health of Emergency Medical Technicians in Kashan. *J Arak Uni Med Sci.* 2025;28(4): 301-7. DOI: [10.61882/jams.28.4.301](https://doi.org/10.61882/jams.28.4.301)

Received: 09.02.2025

Accepted: 01.09.2025

Keywords:

Occupational Burnout;
Emergency Medical Technician;
Health

© 2024 Arak University of Medical Sciences

Abstract

Introduction: Maintaining general health and preventing occupational burnout are two fundamental components of individuals' lives, and each can influence the other. Therefore, the present study aims to investigate the relationship between occupational burnout and general health among emergency medical technicians (EMTs).

Methods: This descriptive-analytical study was conducted on 150 EMTs from Qom University of Medical Sciences in 2020, who were selected by a simple random sampling method. Data were collected using the Maslach Burnout Inventory and the Goldberg General Health Questionnaire. Data analysis was performed using descriptive statistics and Pearson correlation coefficient.

Results: Based on the findings of the present study, the average age of participants was 35.14 ± 8.09 years. The average scores for occupational burnout and general health were 57.98 ± 19.28 and 48.26 ± 10.97 , respectively. Pearson correlation analysis revealed a significant relationship between occupational burnout and general health ($r = 0.613$, $P < 0.001$).

Conclusions: Based on the findings of the present study, occupational burnout and general health among the EMTs were at a moderate level. Higher burnout scores were associated with worsened general health disorders among EMTs. It seems that selecting students interested in prehospital emergency professions can enhance the situation of this feeling in individuals working in this field. Additionally, it is essential for prehospital managers to pay attention to the occupational burnout and general health in order to improve the quality of services provided by the EMTs.

فرسودگی شغلی و ارتباط آن با سلامت کارکنان فوریت‌های پزشکی شهر کاشان

حسن رحمانی^۱، فائزه عسگری^۲، عابد عسگری^۳، حبیب‌الله رحیمی^۴، لیلا قنبری افرا^{۵*}

^۱ استادیار مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
^۲ کارشناس ارشد مهندسی بهداشت محیط، مرکز تحقیقات تروما، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
^۳ مربی، گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
^۴ استادیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
^۵ استادیار، گروه پرستاری مراقبت‌های ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

* نویسنده مسئول: لیلا قنبری افرا، استادیار، گروه پرستاری مراقبت‌های ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

ایمیل: ghanbari.afra91@yahoo.com

DOI: 10.61882/jams.28.4.301

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۱	چکیده
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۰	مقدمه: حفظ سلامت عمومی و دوری از فرسودگی شغلی، دو مؤلفه اساسی زندگی افراد است و هر یک می‌تواند بر دیگری تأثیرگذار باشد. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط فرسودگی شغلی و سلامت عمومی در پرسنل پیش‌بیمارستانی انجام شد.
واژگان کلیدی: فرسودگی شغلی؛ فوریت‌های پزشکی؛ سلامت عمومی	روش کار: مطالعه حاضر به صورت توصیفی-تحلیلی بر روی ۱۵۰ نفر از پرسنل پیش‌بیمارستانی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال ۱۳۹۹ انجام گردید. نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلش و سلامت عمومی گلدبرگ بود. تجزیه تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های توصیفی و Pearson انجام شد.
تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی اراک محفوظ است.	یافته‌ها: بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر، متوسط سن شرکت‌کنندگان $35/14 \pm 8/09$ بود. متوسط نمره فرسودگی شغلی و سلامت عمومی به ترتیب شغلی $19/28 \pm 57/98$ و $48/26 \pm 10/97$ بود. نتایج آزمون همبستگی Pearson نشان داد فرسودگی شغلی با سلامت عمومی رابطه معنی‌دار داشتند ($P = 0/001$, $r = 0/613$).
	نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه نشان دادند که فرسودگی شغلی و سلامت عمومی پرسنل پیش‌بیمارستانی در سطح متوسط قرار دارند. افزایش نمره فرسودگی شغلی، موجب تشدید اختلال سلامت عمومی در پرسنل پیش‌بیمارستانی می‌گردد؛ به نظر می‌رسد گزینش دانشجویان از بین علاقمندان به حرفه پیش‌بیمارستانی باعث بهبود وضعیت این احساس در افراد شاغل گردد. بعلاوه لازم است مدیران پیش‌بیمارستانی برای کمک به بهبود کیفیت خدمات پرسنل پیش‌بیمارستانی، به فرسودگی شغلی و سلامت عمومی توجه نمایند.
ارجاع: رحمانی حسن، عسگری فائزه، عسگری عابد، رحیمی حبیب‌الله، قنبری افرا لیلا. فرسودگی شغلی و ارتباط آن با سلامت کارکنان فوریت‌های پزشکی شهر کاشان. مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک. ۱۴۰۴؛ ۲۸ (۴): ۳۰۱-۳۰۷.	

مقدمه

سلامت افراد، از ویژگی‌های مهم و مؤثر در سازمان‌ها به ویژه پرسنل پیش‌بیمارستانی است. وضعیت سلامتی افراد در سلامتی حالتی است که نه تنها به کارکردهای جسمانی فرد، بلکه سایر جنبه‌های روانی اجتماعی و معنوی نیز وابسته است. فقدان بیماری، داشتن تعادل عاطفی، سازش اجتماعی، شناخت منطقی از خود و محیط اطراف از جمله دیدگاه‌های مربوط به سلامت است. بدون تردید، توجه به سلامت عمومی فرد در تمامی عرصه‌های زندگی از جمله زندگی شغلی حائز اهمیت است (۱). یکی از عواملی که می‌تواند بر سلامت افراد و ابعاد مختل آن تأثیرگذار باشد، فرسودگی شغلی می‌باشد.

فرسودگی شغلی، از مفاهیمی است که در سال‌های اخیر توجه

روانشناسان را به خود معطوف داشته است (۲). فرسودگی شغلی را حالتی از خستگی و ناکامی است که بیشتر در مشاغلی که با انسان سروکار دارند؛ به علت از خودگذشتگی فرد در روش کاری و زندگی و یا ارتباطی که منجر به و صول نتیجه دلخواه نمی‌شود؛ به وجود می‌آید (۳). فرسودگی شغلی، نشانگان خستگی مفرط عاطفی به دنبال سال‌ها درگیری و تعهد نسبت به کار و افراد بوده و در آن، توانایی، رغبت و تمایلات افراد برای انجام کار کاهش می‌یابد (۴). بر اساس تعریف Maslach و همکاران، سندرم فرسودگی شغلی شامل خستگی هیجانی (عاطفی)، مسخ شخصیت و کاهش عملکرد (احساس عدم کفایت شخصیت) می‌باشد. خستگی عاطفی، احساس تحت فشار قرار گرفتن و از میان رفتن منابع هیجانی در فرد است. مسخ شخصیت به عنوان پاسخ منفی و نامناسب به اشخاصی است که

پرسنل پیش بیمارستانی استرس شغلی را تجربه نمودند (۱۰). در مطالعات مختلف ابعاد متفاوت سلامت عمومی بررسی شده است.

در مطالعه یوسفی‌زاده و همکاران، سلامت عمومی کارکنان پیش بیمارستانی در وضعیت مطلوب بود (۱). از طرفی در مطالعه دیگری که در این زمینه صورت گرفت، بیشترین اختلال سلامت شایع در پرسنل اورژانس پیش بیمارستانی به ترتیب شامل: افسردگی، اختلال اضطرابی و سواس اجباری بوده است (۱۰). در حالیکه Popa و همکاران نشان داد که گروه فوریت‌های پزشکی به نحو معنی‌داری در بین سایر گروه‌های حرفه‌ای کمترین خستگی عاطفی را داشتند (۱۱).

در مطالعات انجام شده در ایران، بیشتر سطح فرسودگی شغلی در کادر پرستاری مورد بررسی قرار گرفته و کمتر به موضوع فرسودگی شغلی در پرسنل فوریت‌های پزشکی و تأثیر آن روی تمایل به ادامه خدمت در آنها پرداخته شده است، این در حالی است که فرسودگی شغلی برای افرادی همچون پرسنل فوریت‌های پزشکی که یکی از عناصر کلیدی در سیستم‌های بهداشتی و درمانی محسوب می‌شوند، بسیار اهمیت دارد، چرا که می‌تواند مانع از ارائه بهینه خدمات مراقبتی و بالینی این افراد شده، صلاحیت انجام کار را در آنها کاهش دهد و پیامدهای منفی بسیاری برای بیمارستان‌ها به واسطه کمبود نیروی انسانی به بار آورد (۱۲). بنابراین هدف از این پژوهش، بررسی فرسودگی شغلی و ارتباط آن با سلامت عمومی در کارکنان فوریت‌های پزشکی شهر کاشان می‌باشد.

روش کار

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی با هدف اندازه‌گیری فرسودگی شغلی و ارتباط آن با سلامت عمومی در کارکنان فوریت‌های پزشکی شهر کاشان می‌باشد. این مطالعه بر روی پرسنل فوریت‌های پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سه ماه آخر سال ۱۳۹۹ انجام شده است. نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شد. برای بررسی حجم نمونه بر اساس نرم‌افزار MedCalc-version 19.6.1 و مطالعات قبلی استفاده شد. با در نظر گرفتن ضریب همبستگی بین فرسودگی شغلی با سلامت عمومی برابر با $r = 0.78$ (طبق مطالعات قبلی) و توان مطالعه برابر با $1-\beta = 0.80$ و فاصله اطمینان ۹۵ درصد، حداقل حجم نمونه لازم برای مطالعه ۱۳۰ نفر محاسبه شد. اما با توجه به احتمال ریزش نمونه‌ها ۱۵۰ نفر برآورد گردید (۱۳).

معیارهای ورود به مطالعه شامل داشتن حداقل مدرک کاردانی، داشتن حداقل ۶ ماه سابقه کار عملیاتی در اورژانس پیش بیمارستانی، نداشتن سابقه بیماری‌های جسمی و اعصاب و روان طبق خودگزارشی پرسنل و معیارهای خروج شامل عدم تمایل به ادامه همکاری بود.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، شامل پرسشنامه‌های اطلاعات جمعیت‌شناختی، فرسودگی شغلی، مصلحت و پرسشنامه سلامت عمومی گلدبرگ بوده است.

در پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی متغیرهای سن، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان، سطح تحصیلات، وضعیت استخدام، شاغل بودن همسر، داشتن شغل دوم و سال‌های اشتغال بررسی شده است.

معمولاً دریافت‌کنندگان خدمات از همان فرد هستند. احساس عدم کفایت شخصیت نیز تحت عنوان کم شدن احساس شایستگی در انجام وظیفه و ارزیابی منفی از خود در زمینه کار تعریف می‌شود (۵).

مطالعات نشان داده که فرسودگی شغلی بیشتر در مشاغل با استرس مزمن و حاضر در بحران‌ها دیده می‌شود (۲) و امروزه به عنوان یک مشکل در تمام سیستم‌های بهداشتی و درمانی مطرح است. واضح است که کارکنان خدمات اورژانس پزشکی (EMS) نیز در این زمینه مستثنی نیستند (۶). گستره خدمات اورژانس پیش بیمارستانی، طیف کاملی از مراقبت‌های اضطراری مانند شناسایی موقعیت، سیستم دسترسی تلفنی، ارائه مراقبت‌های پیش بیمارستانی، مراقبت‌های قطعی در بیمارستان، پاسخ پزشکی در بلایای طبیعی، برنامه‌ریزی و ارائه خدمات پزشکی در تجمعات مردمی و انتقال بیماران بین مراکز درمانی را شامل می‌شود. تکنسین‌های فوریت‌های پزشکی با محیط‌های استرس‌زایی همچون امکان پر از مجروح، بیماران بدحال و غیره روبرو هستند که کارکردن در آن بسیار دشوار است (۶). زیرا این کارکنان اغلب اولین افرادی هستند که در انواع شرایط اضطراری از تصادفات سنگین خودرو و بلایای طبیعی گرفته تا صدمات جزیی و بیماری‌های حاد می‌یابند (۷). همچنین، خطر آسیب رساندن به دیگران به خصوص از طریق تصادفات و اشتباهات پزشکی در آنها وجود دارد (۱). پرسنل اورژانس که در یک بحران و یا حوادثی دیگر ارایه خدمت می‌کنند با اختلال استرس پس از سانحه (Post-traumatic stress disorder) و خستگی و فرسودگی شغلی مواجه‌اند (۸). مطالعاتی که بر روی سطح استرس در ایالات متحده کارکنان فوریت پزشکی انجام شده بود نشان داد که در حالی که ۸۰ درصد کارکنان در استرس متوسط و زیاد بودند، تنها ۱۰ درصد از کارکنان فوریت پزشکی، استرس کم را تجربه می‌کنند و در ایران نیز نشان داده شده است که ۷۴/۸ درصد از کارکنان فوریت پزشکی، سطح متوسط استرس را تجربه کرده‌اند. قابل توجه است که این مطالعات به نقش عوامل محیطی مانند شرایط کاری در بروز استرس در کارکنان پرداخته‌اند و تمرکز آنها بر روی تعامل استرس با شخصیت کارکنان و پاسخهای مقابل‌های کارکنان نبوده است (۷).

فرسودگی شغلی، دارای پیامدهای متعددی در پرسنل پیش بیمارستانی می‌باشد. فرسودگی شغلی، منجر به کاهش احساس خوب بودن و بروز علائم روان تنی، کاهش کیفیت مراقبت و افزایش غیبت کاری و هزینه‌های ناشی از غیبت‌های زیاد می‌شود. به طوری که هزینه سازمان‌ها به دلیل فرسودگی شغلی در ایالات متحده آمریکا ۵۰ تا ۷۵ میلیون دلار در سال تخمین زده می‌شود. فرسودگی شغلی یکی از عوامل اساسی در کاهش کارایی، از دست رفتن نیروی انسانی، روابط بین فردی، احساس مسئولیت‌پذیری و سلامت این قشر می‌باشد (۹).

مطالعاتی در زمینه فرسودگی شغلی و یا سلامت عمومی پرسنل اورژانس انجام شده است. در مطالعه Cash و همکاران، بیش از ۹۵ درصد از پرسنل اورژانس پیش بیمارستانی از اختلال در سلامتی رنج می‌بردند و استرس را تجربه کرده بودند (۲).

همچنین در ایران، در مطالعه Hashemi و همکاران، ۷۳/۵ درصد

بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر متوسط سن شرکت‌کنندگان $35/14 \pm 3/5$ (۲۲-۵۴)، متوسط سابقه کار آنها $7/3 \pm 11/61$ (۱-۳۰)، متوسط تعداد فرزندان $1/05 \pm 1$ (۰-۴) و متوسط ساعت کاری $60/05 \pm 244/5$ (۹۰-۵۰۰) بود (جدول ۱).

جدول ۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی پرسنل فوریت‌های پزشکی کاشان

متغیر	فراوانی (درصد)
کمتر از ۵ سال	۳۶ (۲۴/۲)
۶-۱۰ سال	۴۱ (۲۷/۵)
۱۱-۱۵ سال	۲۷ (۱۸/۱)
۱۶-۲۰ سال	۲۷ (۱۸/۱)
۲۱-۲۵ سال	۱۳ (۸/۷)
۲۶-۳۰ سال	۵ (۳/۴)
وضعیت تأهل	
متاهل	۱۲۱ (۸۱/۲)
مجرد	۲۸ (۱۸/۸)
پاره‌وقت یا تمام‌وقت بودن	
تمام وقت	۱۳۳ (۸۹/۳)
پاره‌وقت	۱۶ (۱۰/۷)
وضعیت استخدام	
شرکتی	۲۱ (۱۴/۲)
قراردادی	۱۳ (۸/۷)
رسمی	۷۲ (۴۸/۳)
پیمانی	۳۱ (۲۰/۸)
طرحی	۱۲ (۸/۱)
سطح تحصیلات	
کارشناسی	۶۶ (۴۴/۳)
فوق دیپلم	۶۹ (۴۶/۳)
کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۴ (۹/۴)
شغل دوم	
ندارد	۱۱۴ (۷۶/۵)
دارد	۳۵ (۲۳/۵)
شاغل بودن همسر	
بله	۵۱ (۳۴/۲)
خیر	۹۸ (۶۵/۸)

متوسط نمره فرسودگی شغلی $19/28 \pm 57/98$ ، ابعاد آن در حیطه‌های فرسودگی عاطفی $11/26 \pm 23/81$ ، عملکرد شخصی $9/48 \pm 22/42$ و مسخ شخصیت $6/15 \pm 11/74$ بود. همچنین متوسط نمره سلامت عمومی $10/97 \pm 48/26$ و در حیطه‌های علایم جسمانی $12/38 \pm 13/47$ و اضطرابی $4/34 \pm 12/83$ ، کارکرد اجتماعی $2/94 \pm 13/47$ و علایم افسردگی $2/52 \pm 9/57$ بود. بر اساس آزمون همبستگی، متوسط نمره فرسودگی شغلی و ابعاد آن با نمره سلامت عمومی و ابعاد آن دارای همبستگی مثبت معنی‌دار بود ($r = 0/613$, $P = 0/001$) (جدول ۲).

پرسشنامه فرسودگی شغلی Maslach (۱۹۸۱) دارای ۲۲ سؤال و ۳ بعد خستگی عاطفی (۲۰، ۱۶، ۱۴، ۱۳، ۸، ۶، ۳، ۱، ۲)، مسخ شخصیت (۲۲، ۱۵، ۱۱، ۱۰، ۵)، و عملکرد شخصی (۲۱، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۲، ۹، ۷، ۴) می‌باشد. نمره‌دهی در مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای خیلی کم (= ۰) تا خیلی زیاد (= ۴) می‌باشد. ۱۴ سؤال دارای نمره‌دهی معکوس می‌باشد. نمرات در بازه ۰-۸۸ می‌باشد. نمرات کمتر نشان‌دهنده فرسودگی شغلی کمتری باشد (۵). این پرسشنامه در ایران توسط سالاری و همکاران (۲۰۱۹)، روا و پایا شد و آلفا کرونباخ ۰/۹۱۲ گزارش شده است (۱۴).

ابزار سنجش سلامت عمومی گلدبرگ (General Health Questionnaire) GHQ توسط گلدبرگ و هیلر در سال ۱۹۹۷ جهت گردآوری اطلاعات در زمینه سلامت عمومی طراحی شده است. فرم ۲۸ سؤالی پرسشنامه سلامت عمومی، مقیاس کوتاه شده فرم ۶۰ سؤالی است و از ۴ بعد جسمانی (سؤالات ۱-۷)، اضطراب و بی‌خوابی (سؤالات ۸-۱۴)، کارکردهای اجتماعی (سؤالات ۱۵-۲۱) و افسردگی (سؤالات ۲۲-۲۸) می‌باشد. در این پرسشنامه نمره‌گذاری به روش لیکرت به صورت به هیچ وجه، در حد معمول، بیش از معمول و بسیار بیش از حد معمول است و از ۰-۳ نمره‌گذاری شده است. در سؤالات ۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱ نمره‌دهی به صورت عکس می‌باشد. نمره کل فرد از ۰-۸۴ متغیر است. نمره بالاتر، نشانه اختلال سلامتی محسوب می‌شود (۱۵). این پرسشنامه در ایران توسط ولزاده و همکاران (۲۰۱۴) روا و پایا گردید و آلفای کرونباخ ۰/۶۹ گزارش شده است (۱۶).

پس از اخذ تأییدیه کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی کاشان به شماره R.KAUMS.REC.1399.045 برای طرح به شماره ۹۹۰۷۲ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۷، با کسب مجوز از دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال ۱۳۹۹ به ستاد مرکزی ۱۱۵ مراجعه و پس از کسب اجازه و توضیح در مورد پژوهش، لیست اسامی پرسنل پیش بیمارستانی شاغل در پایگاه‌های عملیاتی دریافت و سپس با در نظر داشتن معیارهای ورود، تعداد ۱۵۰ نفر از پرسنل پیش بیمارستانی به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. در ابتدای هر شیفت به پایگاه مراجعه و پس از جلب رضایت کتبی و شفاهی پرسنل پیش بیمارستانی واجد شرایط، در رابطه با نحوه تکمیل ابزار توضیحات کلی برای آنها ارائه شده و پس از گذشت ۳۰-۴۰ دقیقه، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شد. در صورت عدم دسترسی به نمونه انتخابی یا عدم همکاری وی، فردی دیگر به صورت تصادفی از همان پایگاه جایگزین می‌شد. جهت محرمانه بودن نام پرسنل پیش بیمارستانی برای آنها کد در نظر گرفته شد.

تجزیه تحلیل داده‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) انجام شد. آزمون‌های توصیفی برای گزارش متغیرهای زمینه‌ای و آزمون Pearson جهت بررسی همبستگی فرسودگی شغلی با سلامت عمومی استفاده شد. سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

مطالعه مقطعی حاضر بر روی ۱۶۰ نفر از پرسنل فوریت پزشکی شهرستان کاشان در سه ماه آخر سال ۱۳۹۹ انجام شد. از میان پرسشنامه‌های توزیع شده، ۱۴۹ پرسشنامه عودت شد.

جدول ۲. همبستگی فرسودگی شغلی و حیطه‌های آن با سلامت عمومی و حیطه‌های آن در کارکنان فوریت پزشکی کاشان

متغیر	سلامت عمومی	جسمانی	اضطراب	عملکرد اجتماعی	افسردگی	فرسودگی شغلی	مسخ شخصیت	عملکرد اجتماعی	خستگی عاطفی
سلامت عمومی	۱								
جسمانی	۰/۸۰۶	۱							
اضطراب	۰/۹۱۷	۰/۶۹۱	۱						
عملکرد اجتماعی	۰/۷۱۴	۰/۳۵۳	۰/۵۲۵	۱					
افسردگی	۰/۸۰۳	۰/۴۹۷	۰/۶۷۸	۰/۵۳۵	۱				
فرسودگی شغلی	۰/۶۱۳	۰/۴۷۷	۰/۶۰۷	۰/۳۷۶	۰/۵۱۰	۱			
مسخ شخصیت	۰/۴۳۷	۰/۳۱۱	۰/۴۱۷	۰/۲۶۴	۰/۴۳۵	۰/۶۳۲	۱		
عملکرد اجتماعی	۰/۲۴۲	۰/۱۱۴	۰/۲۴۳	۰/۲۱۲	۰/۲۲۵	۰/۶۸۰	۰/۲۲۱	۱	
خستگی عاطفی	۰/۶۰۷	۰/۵۵۱	۰/۶۰۶	۰/۳۲۱	۰/۴۴۷	۰/۷۹۵	۰/۳۵۰	۰/۲۰۳	۱
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۱۳	۰/۰۰۱

بحث

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، پرسنل فوریت‌های پزشکی شهر کاشان دارای سلامت عمومی در سطح متوسط و فرسودگی شغلی در سطح متوسط روبه بالا بودند. همچنین متوسط نمره فرسودگی شغلی و ابعاد آن با نمره سلامت عمومی و ابعاد آن دارای همبستگی مثبت معنی‌دار بود. به عبارتی دلیل اختلاف جهت نمره‌دهی در پرسشنامه‌های مذکور، با افزایش نمره فرسودگی شغلی نمره سلامت عمومی پرسنل پیش‌بیمارستانی در شهر کاشان افزایش می‌یابد که نشان‌دهنده اختلال بیشتر در سلامت عمومی فرد می‌باشد.

یافته‌های به دست آمده از این بررسی نشان داد که سلامت عمومی پرسنل فوریت پزشکی شهر کاشان در سطح متوسط رو به پایین بود. این افراد درجات متوسطی تا شدید از اختلالات در حیطه‌های افسردگی، جسمانی، اضطرابی و افت کارکرد اجتماعی را به ترتیب گزارش نمودند. هم‌راستا با مطالعه حاضر، دو مطالعه دیگر نیز در ایران و آلمان (۱۷، ۱۸)، بعد افسردگی را مختل‌ترین بعد از ابعاد سلامت عمومی گزارش نمودند.

در مطالعه‌ای دیگر در دوران پساکرونا، مغایر با مطالعه حاضر، سلامت عمومی کارکنان اورژانس پیش‌بیمارستانی در وضعیت مطلوب گزارش شد. بیشترین اختلال در ابعاد سلامت عمومی پرسنل پیش‌بیمارستانی، به ترتیب در ابعاد عملکرد اجتماعی، اضطراب و بی‌خوابی، جسمانی و افسردگی گزارش شده بود (۱). در مطالعات مختلف ممکن است به علت تفاوت در جامعه پژوهش، شرايطی که در آن نمونه‌گیری صورت گرفته است، جو سازمانی، زمینه‌های اجتماعی فرهنگی (۱۹) و تفاوت در دریافتی‌ها و مدیریت مجموعه پیش‌بیمارستانی، نتایج متفاوتی مشاهده شود. اگرچه شاید بتوان گفت ویژگی‌های شغلی اورژانس پیش‌بیمارستانی مانند حجم کاری بالا، شیفت‌های فشرده، شیفت‌های در گردش و برهم خوردن ریتم خواب و بیداری پرسنل، اضطراب و عدم حضور در اجتماع فرد منجر به کاهش سلامت عمومی این قشر شده است (۲۰، ۲۱). لازم به ذکر است تأثیر عوامل محیطی و رعایت استانداردهای ارگونومی و بهداشت حرفه‌ای نیز می‌تواند از عوامل کاهنده سلامت عمومی پرسنل باشد.

بر اساس پژوهش حاضر، سطح فرسودگی شغلی در سطح متوسط رو به پایین بود. بیشترین اختلال به ترتیب در ابعاد خستگی عاطفی، عدم موفقیت شخصی و سپس مسخ شخصیت بود. این مطالعه همسو با مطالعه Javanmardi و همکاران (۲۲) و Sahebi و همکاران (۲۳) بود.

خستگی عاطفی، احساس تحت فشار قرار گرفتن و از میان رفتن منابع هیجانی در فرد است. Maslach و همکاران، نیز کار با حجم زیاد، رسیدگی کم، پاداش کم را از عوامل مؤثر بر فرسودگی شغلی می‌دانند (۵). لذا می‌توان گفت، پرسنل پیش‌بیمارستانی به عنوان یکی از پرمخاطره‌ترین و تنش‌زاترین مشاغل در کادر درمانی می‌باشد. کارمندان فوریت‌های پزشکی همیشه با محیط‌های استرس‌زا مانند مکان‌هایی پر از افراد آسیب دیده، بیماران بحرانی، حضور همراهان عصبی، جو ناآرام و شرایط نامناسب برای درمان مواجه هستند و استرس‌های شغلی را تجربه می‌کنند (۲۴). و زمان و انگیزه‌ای برای مواجهه با هیجانات را ندارند. لذا انتظار می‌رود که فرسودگی شغلی بالایی را تجربه نمایند.

نتایج مطالعه حاضر نشان دادند که فرسودگی شغلی و سلامت عمومی پرسنل پیش‌بیمارستانی در شهر کاشان ارتباط مثبت معنی‌دار دارند. این مطالعه هم‌راستا با مطالعه Hu و Chang (۲۵) و حسینی و همکاران (۲۶) بود. به نظر می‌رسد فرسودگی شغلی با کاهش حضور فرد در اجتماع، اختلال در برقراری ارتباط با دیگران، کمتر پرداختن به فعالیت‌های جسمی و تفریحی، بروز علائم اختلال فیزیکی و جسمانی در فرد منجر به بروز اختلال در سلامت عمومی و ابعاد مختلف سلامت از جمله سلامت روان، سلامت اجتماعی، سلامت جسمی و سلامت معنوی می‌گردد.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به کمبود وقت و مأموریت‌های متعدد پرسنل پیش‌بیمارستانی حین پاسخگویی به پرسشنامه‌ها اشاره نمود. برای حل این مشکل پرسشنامه‌ها در ابتدای شیفت تحویل داده می‌شد و در انتهای شیفت باز پس گرفته می‌شد. همچنین نمونه‌گیری حاضر به علت محدودیت اشتغال زنان در اورژانس پیش‌بیمارستانی به صورت تک جنسیتی انجام شده است.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج مطالعه حاضر، فرسودگی شغلی و سلامت عمومی پرسنل پیش‌بیمارستانی در سطح متوسط قرار دارند. افزایش نمره فرسودگی شغلی موجب تشدید اختلال سلامت عمومی در پرسنل پیش‌بیمارستانی می‌گردد؛ با توجه به یافته‌های این مطالعه، نیاز به ایجاد مداخلات مدیریتی، حمایتی و بالینی در برابر فرسودگی شغلی را یادآور می‌شود.

با توجه به این یافته‌ها، پیشنهاد می‌شود مدیران مربوطه با اتخاذ روش‌های تعدیل‌کننده و پیشگیرانه نسبت به رفع این مشکلات اقدام نمایند. استراتژی‌های مقابله‌ای جهت بهبود شرایط شغلی و زندگی شخصی و حرفه‌ای پرسنل پیش‌بیمارستانی مانند اختصاص درصدی از بودجه رفاهی به این قشر از جامعه درمان، افزایش پرداختی در ساعت اضافه کاری یا طرح کارانه، ایجاد محیط‌های ورزشی و تفریحی سالم، تأمین نیروی انسانی، تجدید نظر در شرح وظایف و حمایت‌های قانونی، برگزاری جلسات منظم هفتگی مدیران با نیروها با هدف کاهش مشکلات آنها، آموزش مهارت‌های حل مسئله و افزایش حقوق و مزایا پیشنهاد می‌گردد.

با توجه به این‌که فرسودگی شغلی و سلامت عمومی می‌تواند از ویژگی‌های فردی، نوع و تعداد مأموریت‌های مواجهه شده و برخورد افراد در صحنه اثر

پذیرد، انجام مطالعات بیشتر به منظور ارزیابی جامع عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی و سلامت عمومی ضروری است.

تشکر و قدردانی

این مقاله با شماره طرح ۹۹۰۷۲ در دانشگاه علوم پزشکی کاشان تصویب و تأمین مالی شده است.

بدین‌وسیله از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان و تمام پرسنل پیش‌بیمارستانی که در این طرح مشارکت داشته‌اند، قدردانی می‌گردد.

سهم نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ گونه تعارض منافع احتمالی در رابطه با تحقیق، تألیف و یا انتشار این مقاله ندارند.

References

- Yousefizade F, Ghanbari Afra L, Shahbazipour J, Zeraatkah HR. Evaluating of the general health of pre-hospital emergency workers in qom university medical science and related factors in 2022 [in Persian]. Qom Univ Med Sci J. 2024;18(1):32.
- Cash RE, Anderson SE, Lancaster KE, Lu B, Rivard MK, Camargo Jr CA, et al. Associations between sleep, stress, and cardiovascular health in emergency medical services personnel. J Am Coll Emerg Physicians Open. 2021;2(4):e12516. [pmid: 34322683](#) [doi: 10.1002/emp2.12516](#).
- Quesada-Puga C, Izquierdo-Espin FJ, Membrive-Jiménez MJ, Aguayo-Estremera R, Cañadas-De La Fuente GA, Romero-Béjar JL, et al. Job satisfaction and burnout syndrome among intensive-care unit nurses: A systematic review and meta-analysis. Intensive Crit Care Nurs. 2024;82:103660. [pmid: 38394983](#) [doi: 10.1016/j.iccn.2024.103660](#)
- Ghanbari-Afra L, Ghanbari-Afra M. Occupational stress of nurses and its related factors during the COVID-19 pandemic: A systematic review [in Persian]. Qom Univ Med Sci J. 2023;16(10):774-85. [doi: 10.32598/qums.16.10.949.9](#)
- Maslach C, Jackson SE, Leiter M. Burnout inventory manual. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists. 1996;2.p.19-32.
- Ghanbari-Afra L, Gaeni M, Shahbazpour J. Cross-sectional study of occupational stress of pre-hospital staff in 2023 at Qom University of Medical Sciences [in Persian]. J Arak Uni Med Sci 2024;27(4):178-85.
- Hruska B, Barduhn MSJ. Dynamic psychosocial risk and protective factors associated with mental health in Emergency Medical Service (EMS) personnel. J Affect Disord. 2021;282:9-17. [pmid: 33387746](#) [doi: 10.1016/j.jad.2020.12.130](#)
- Aghajari MA, Hashemzadeh E, Fazlizade S, Ojaghloo M, Ghanbari-Afra L, Ghahremani Z, et al. Post-Traumatic Stress Disorder among Emergency Medical Technicians and its Relationship with Occupational Stress and Depression: Post-Corona Screening, Zanjan, 2022. Bull Emerg Trauma. 2023;11(3):138-45. [pmid: 37525656](#) [doi: 10.30476/BEAT.2023.98245.1421](#)
- Asadi Aghajari M, Fazlizade S, Hashemzadeh E, Ojaghloo M, Ghanbari-Afra L, Ghahremani Z, et al. The relationship between occupational stress and depression in emergency medical technicians: post-corona consideration. Journal of Evidence-Based Care. 2024;13(4):18-27.
- Hashemi S, Ghazanfari F, Merzah M, Rezaei M, Astaraki P, Birjandi M. Relationship between job stress and work-related quality of life among emergency medical technicians: a cross-sectional study. BMJ Open. 2023;13(6):e066744. [pmid: 37280030](#) [doi: 10.1136/bmjopen-2022-066744](#)
- Popa F, Arafat R, Purcărea VL, Lală A, Popa-Velea O, Bobirnac G, et al. Occupational burnout levels in emergency medicine—a stage 2 nationwide study and analysis. J Med Life. 2010;3(4):449-53. [pmid: 21254747](#)
- Sharifi T, Namdari M, Hasheminejad N. The effect of job stress on the intention to stay as emergency personnel [in Persian]. J Sabzevar Univ Med Sci. 2016;23(1):133-42.
- Farokhnezhad Afshar P, Javadian H, Sadeghmoghaddam L, Farhadi A. Relationship between death anxiety and mental health of nurses working in Bushehr persian gulf martyrs hospital at the time of coronavirus virus [in Persian]. Journal of Nursing Management. 2021;10(2):68-75.
- Salaree MM, Zareiyan A, Ebadi AJ. Development and psychometric properties of the military nurses' job burnout factors questionnaire [in Persian]. Journal of Military Medicine. 20(6):645-54.
- Goldberg DP, Hillier VF. A scaled version of the General Health Questionnaire. Psychol Med. 1979;9(1):139-45. [pmid: 424481](#) [doi: 10.1017/s0033291700021644](#)
- Valizadeh R, Kavarizadeh F, Yasemi M, Yasemi MR, Rashidbeigi M, Tavan H. Psychometric Properties of the General Health Questionnaire (GHQ -28) [in Persian]. J Ilam Uni Med Sci. 2014;22(6):44-50.
- Ghanbari-Afra L, Mardani Hamooleh M, Ghanbari-Afra M, Salamat A. General Health of Nurses in Special Care Units of Hospitals in Qom: Descriptive-cross-sectional Study [in Persian]. Qom Univ Med Sci J. 2022;16(1):30-9. [doi: 10.32598/qums.16.1.949.2](#)
- Möckel L, Arnold C, May T, Hofmann T. The prevalence of diseases in German emergency medical services staff: A

- survey study. Arch Environ Occup Health. 2022;77(10):838-45. [pmid: 35129096](#) [doi: 10.1080/19338244.2022.2031846](#)
19. Fallah B, Fonooni P, Faraghe AF, Nasiriani K, Dehghani F, Bakhshi F, et al. Investigating the relationship between post-traumatic stress disorder and personality traits in nurses caring for patients with COVID-19 [in Persian]. Occupational Medicine. 2023;15(1):26-36. [doi: 10.18502/tkj.v15i1.12977](#)
 20. Farrokhi P, Irannejad B, Hajizadeh A. Job Stress and its management methods among pre-hospital emergency staff in iran: a systematic review [in Persian]. J Rafsanjan Univ Med Sci. 2022;21(6):661-76. [doi: 10.52547/jrums.21.6.661](#)
 21. Hruska B, Barduhn MS. Dynamic psychosocial risk and protective factors associated with mental health in Emergency Medical Service (EMS) personnel. J Affect Disord. 2021;282:9-17.
 22. Javanmardi K, Gilani N, Ghafourifard M, Dadashzadeh A, Dehghannejad J, Feyzollahzade H. The relationship between COVID-19 exposure risk and burnout in prehospital emergency medical technicians. J Caring Sci. 2023;12(2):123-8. [pmid: 37469747](#) [doi: 10.34172/jcs.2023.31742](#).
 23. Sahebi A, Golitaleb M, Jahangiri KJIJoN, Research M. Occupational burnout in Pre-hospital Emergency Personnel in Iran: a systematic review and Meta-Analysis. Iran J Nurs Midwifery Res. 2021;26(1):11-7. [pmid: 33954093](#) [doi: 10.4103/ijnmr.IJNMR_175_20](#)
 24. Kalantari S, Hosseinzadeh M. An assessment of general health of operational staff of pre-hospital emergency in Golestan province [in Persian]. Journal of Health and Care. 2017;18(4):359-67.
 25. Chang Y-T, Hu Y-J. Burnout and health issues among prehospital personnel in Taiwan fire departments during a sudden spike in community COVID-19 cases: a cross-sectional study. Int J Environ Res Public Health. 2022;19(4):2257. [pmid: 35206444](#) [doi: 10.3390/ijerph19042257](#)
 26. Hasani Z, Shojaei Baghini G, Khalvati M. Job burnout and mental health of non-medical staff of general, specialty and sub-specialty hospitals affiliated to the Iranian oil industry [in Persian]. J Health Saf Work. 2022;12(1):176-88.